

MUŽ V TROJOBALU

JAROSLAV KOVANDA

OBRAZY – SOCHY – KNIHY

Jaroslav Kovanda (1941) chtěl celý život dělat jednu věc. Ale vlivem získaných genů a soukromých vlastností se celý umělecký život potýká s literaturou, zejména poezií, malbou a sochařinou. Dle jeho vlastních slov „prožívá svůj život jako experiment i s tím rizikem, že se nemusí podařit“. (A to ještě nemluvíme o jeho lásce k divadlu. Kromě různých hereckých epizod více jak dvacet let učil dramatický obor na základních uměleckých školách a v Domech mládeže, průběžně vedl různé ochotnické soubory, napsal pro své svěřence řadu adaptací i drobnějších divadelních útvarů.)

Po absolvování jedenáctiletky Kovanda studoval necelý jeden rok na Vysoké škole ekonomické v Praze, jenž měl pro něho ale zásadní význam. Na jarovské koleji se seznámil s Milanem Knížákem, který ho zasvěcoval nejen do praktické výtvarné činnosti, ale pomáhal mu i v orientaci v umění, mimo jiné jej seznámil s plzeňským výtvarným vizionářem, malířem Vladimírem Modrým. V roce 1959 odchází mladý Kovanda z Prahy do Uherského Hradiště, kde je přijat na Umělecko-průmyslovou školu Dr. Zdeňka Nejedlého, na kamenosochařský obor. Jeho hlavními učiteli jsou tam sochař Jan Habarta a ma-

líř Karel Hofman (plastika resp. kresba). Po absolvování umprumky nějaký čas učí na základních školách převážně výtvarnou výchovu, v letech 1965-1970 pracuje jako korektor v tiskárně. V té době zakládá časopis SUR, později vydává drobný samizdat „P. S.“, pokouší se organizovat s přáteli dnešním slovníkem řečeno alternativní uměleckou činnost v Gottwaldově. V roce 1969 se zúčastňuje malířské výstavy Na schodišti bývalého Divadla pracujících, v roce 1970 v novém Divadle pracujících vystavuje své na lettristický způsob tvořené básně. Koncem šedesátých let publikuje převážně časopisecky (například v generačním Divokém vínu), jeho několikrát předělaná sbírka básní Malování kopce je co chvíli zařazována do edičního plánu brněnského nakladatelství Blok, aby kvůli nedostatku papíru či nevyváženosti umělecké z něj byla co chvíli zase vylučována. V roce 1969 na pozvání svého přítele, malíře a sochaře Ivana Theimra navštívuje Paříž. Po návratu odchází na tzv. jednoletou „volnou nohu“. Totálně neúspěšnou. Aby se tedy aspoň nějakým způsobem živil, nastupuje po této zkoušce do Divadla pracujících jako kulisák. Během 13 let (s přestávkou sezónního topiče na gottwaldovském

gymnáziu) strávených v divadle tam pracuje nejen coby „manuel“, ale i jako jevištní výtvarník pro Divadélko v klubu, pro místní ochotníky, divadla poezie apod., aby po roce 1986 v DP pohostinně působil i jako scénograf (4 inscenace). V roce 1972 vystavuje své obrazy, drobné plastiky a básně při Vlastivědných oslavách v Žarošicích, v roce 1974 v Divadle hudby v Ostravě. Podobnou skladbu předvádí v divadelním klubu Divadla pracujících v Gottwaldově v roce 1978. Pásmo z jeho poezie Malování kopce uvádějí herci Jarmila Doležalová, Pavel Leicman a Jaromír Roštínský v gottwaldovské městské knihovně v roce 1975. Jeho poezie je tu a tam sporadicky čtena v Československém rozhlasu, v letech 1978 a 1979 pak publikována v Dílně Literárního měsíčníku. Na začátku osmdesátých let absolvuje jako řada jiných výtvarníků potupnou cestu tzv. registrace. Aby mohl veřejně vystavovat. Což se mu podaří až v roce 1986 v Díle v Gottwaldově. V červnu 1989 se pak několika drobnými plastikami zúčastňuje památné přehlídky „České a slovenské sochařství“ v Trenčíně. Po roce 1989, ačkoliv už téměř padesátník, Kovanda jako by se uvolnil a začíná nejen víc malovat a tvořit

sochy, ale převážně psát poezii, aby do dnešních dnů vydal 15 knih, z toho pět prozaických. Jeho poezie je uvedena v různých antologiích. Své obrazy a sochy vystavuje nejen samostatně v Galerii Váp (1994), ale i na kolektivních výstavách v Galerii Masson ve Zlíně, na uherskobrodském Salonu, v Hošťálkově na zámku, ve zlínské Alternativě, v Galerii U Skřivánek aj. V roce 2004 udělal svoji první bilanční výstavu v galerii Panský dům v Uherském Brodě a v roce 2008 výstavu soch s názvem „Naproti Myslbe-ka“ na Technologické fakultě ve Zlíně. V letech 1997-2006 rediguje a vydává „muž v trojobalu“ časopis pro současnou poezii Psí víno. Souběžně píše a publikuje fejetony (převážně v MF Dnes), jejichž výbor pod názvem S jazykem od inkoustu vychází v roce 2010 v nakladatelství Kniha Zlín. Jeho kniha Nejaký Jura Vičík, příběhy ze Zlína a okolí, je v roce 2010 přeložena do ruštiny a vydána v Moskvě.

MUŽ V TROJOBALU

„Jediné malířské školení mně dal kdysi Milan Knížák. Od té doby nikdo. V malbě jsem tedy vlastně autodidakt. Ostatně je to na ní možná i poznat. Kdybych se měl ale nějak blíž pojmenovat: tak doživotní figuralista. Většina současných výtvarných proudů je mně programově cizí a některé přímo programově nesnáším: od instalací, performancí, minimalismu přes Warholův exhibicionismus, Pollockovy stříkačky apod. Ze současného českého umění obdivuju mj. dílo Borise Jirků nebo Jaroslava Róny, ve světovém měřítku pak Fernanda Botera. Výtvarníky, kteří ctí kontinuitu... Moje tvorba se v malbě stále pohybuje mezi metaforou a jakousi ‚obecnou skutečností‘, chce se vyhýbat křečem všeho druhu, a byl bych pyšný, kdyby se mně podařil obraz alespoň vzdáleně podobný pompejským anonymům.“

OBRAZY

Paření prasete / olej / 1984

Velká schovka / akryl / 2008

Na hřišti u elektrárny / akryl / 2004

Kůň naššíř / akryl / 2004

Noční sen / olej / 1998

V žáru podzimní noci / olej / 2003

Hráč / akryl / 2005

Socha ženy / akryl / 2006

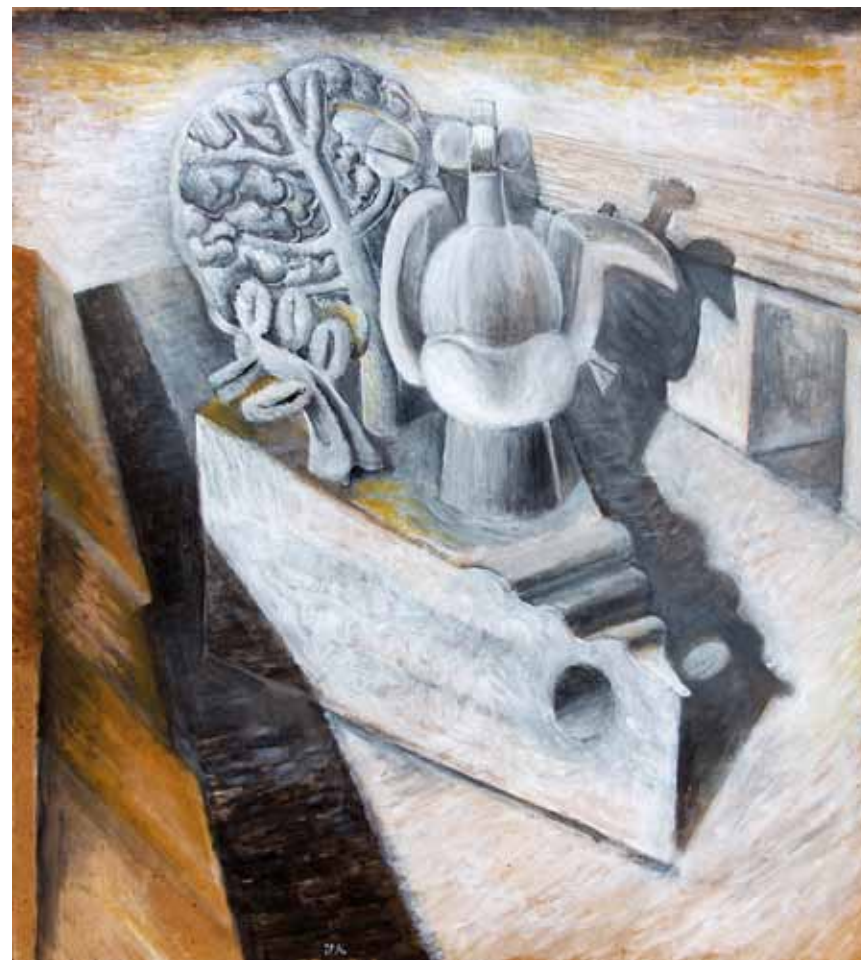
Otec a syn / akryl / 2009

Noční zákusek s májkou / akryl / 2006

Líčení / olej / 1981

Barokní zákusek / akryl / 2005

Věž / akryl / 2006

Malá schovka / akryl / 2006

Ve tři v noci / olej / 1998

Únos Sabinek / akryl / 2006

Baťák / akryl / 2007

Snímání z kříže / akryl / 2010

Májka na hlavě / akryl / 2006

Letenský had / akryl / 2003

Kočka na zákusku / akryl / 2008

Rembrandt na Letné / akryl / 2010

V paddocku / akryl / 2004

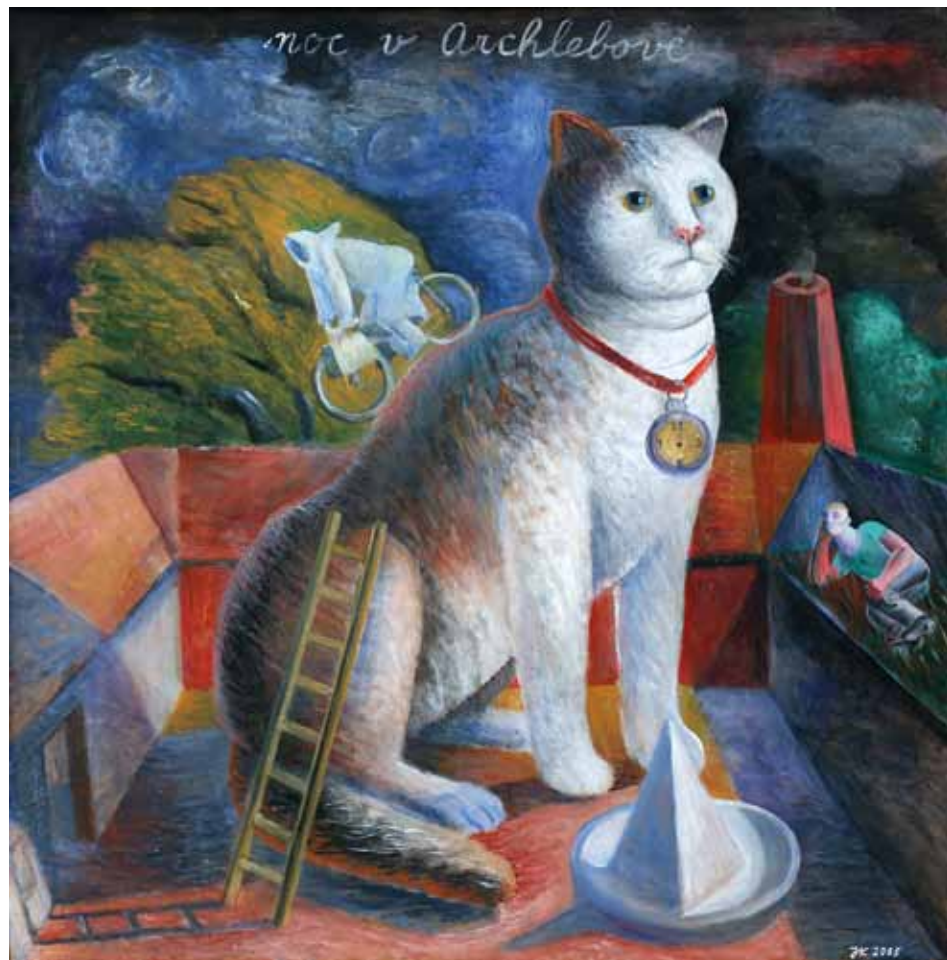
Páka / akryl / 2007

Vzpomínka na prázdniny / akryl / 2009

Muž s komínem / akryl / 2010

Noc v Archlebově / akryl / 2004

S kohoutem málem za krkem / akryl / 2011

Já s bráchou / akryl / 2009

Zlý sen / akryl / 2004

„Na škole jsem patřil k docela slušným modelérům. Zato pro práci s kamenem, pro tu ‚odebírací‘, jsem byl skoro nepoužitelný. Takže v mládí, jsa plný sil, jsem modeloval do vosku a odléval do cínu, či nechal si odlévat do bronzu miniatury, abych v současnosti sekal plastiky do dubového dřeva, a snad udělám ještě větší než vystavené. Cestu, která se mně otvírá (sic!), vidím spíše v pomalovávaných sochách, v žádném falešném zdůrazňování materiálu. A proč socha? Socha je báseň, která je nejvíc sama, jsem kdysi trochu napucovaně psal... Anebo proto, že socha je korektura obrazu, jak říkal Picasso?“

SOCHY

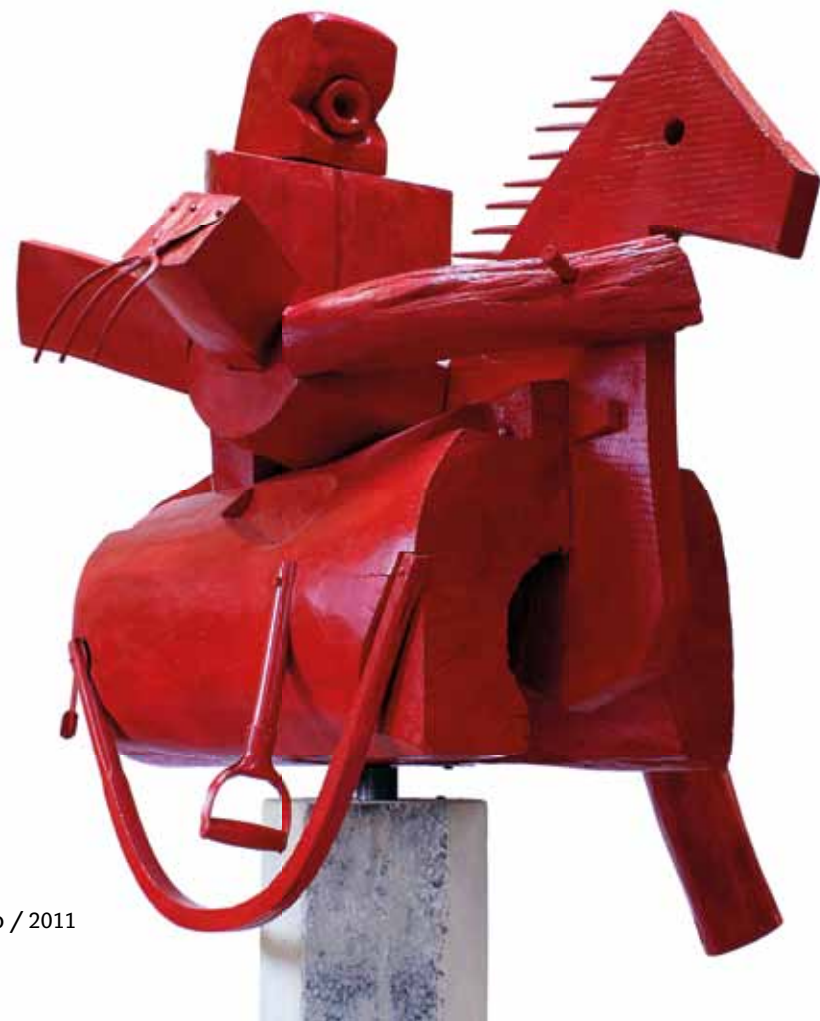
Zápas Jakuba s andělem / dub / 2004

Abrahám s Izákem / lípa / 2002

Únos / dub / 2011

Cesta do Santiaga de Compostela / dub / 2003

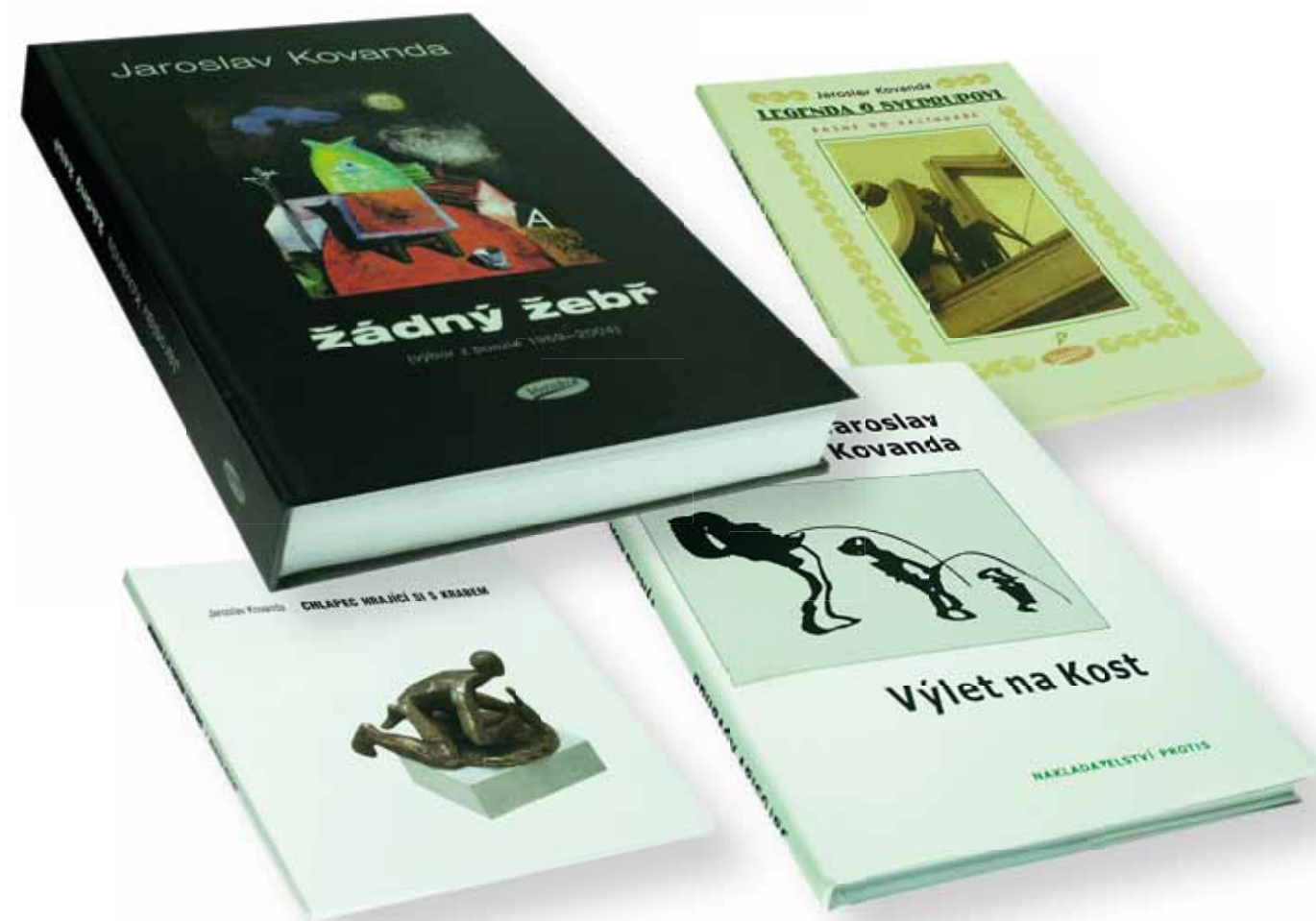
Politik v čistých bílých slipech / dub / 2010

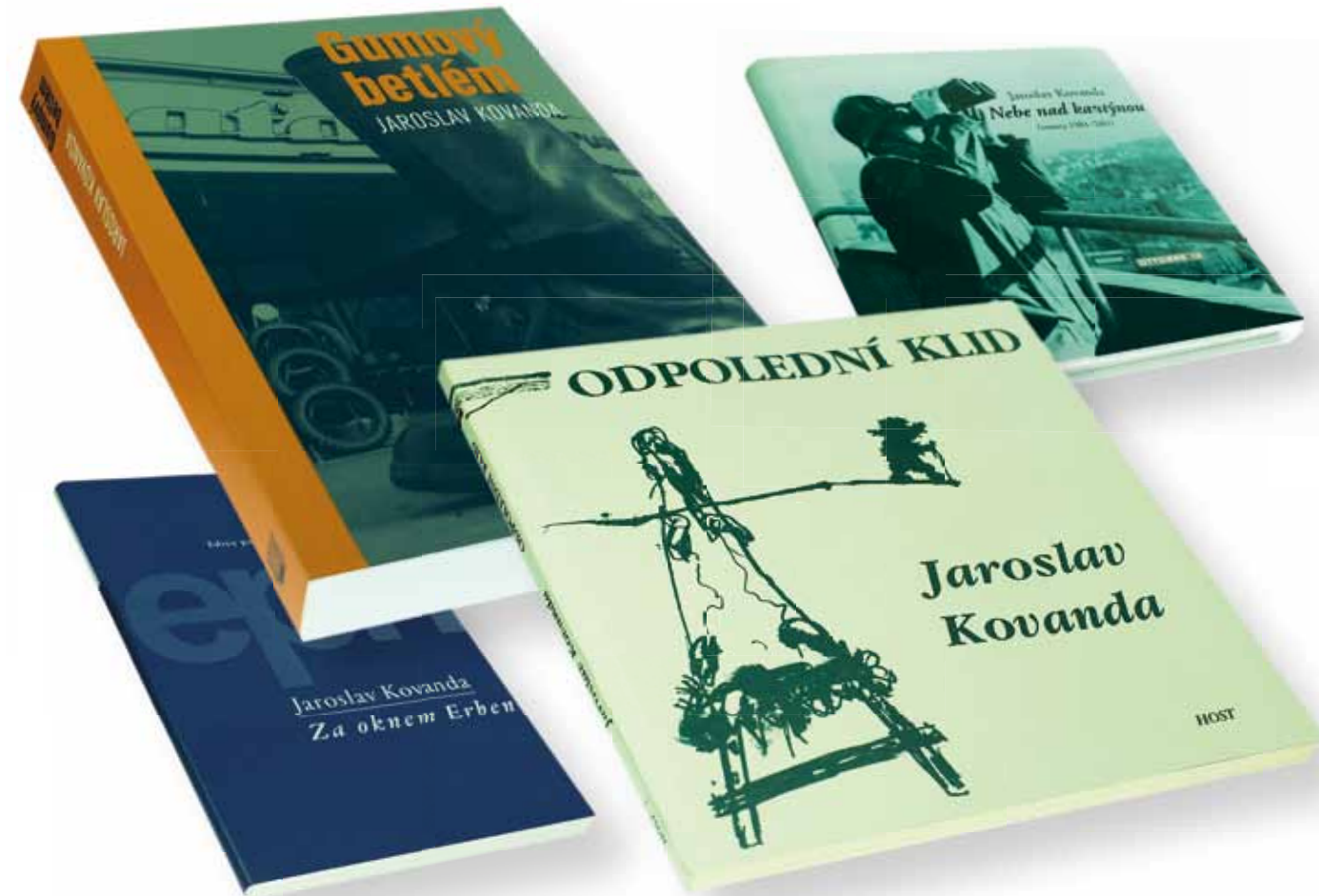

„Už na obecné jsem psal román. Bohužel mně tatínek, povoláním korektor, vyčetl, že neumím ani uvozovky, takže jak můžu vůbec pokračovat. V patnácti letech jsem stvořil svou první sbírku básní Mé rané rituály, která se zaplaťpámbu ztratila. Jakés takés texty jsem začal psát až někdy po třicítce. Jenomže většinou do šuplíku. Anebo pro v úvodu zmíněné nakladatelství Blok. A proč vůbec píšu? Na slovech je nejúžasnější abstrakce. Jak z několika písmenek může vzniknout i vpravdě metastázovitý literární útvar. A na řeči je snad nejvíc zajímavé, že nás sice jednoho dne navštíví, ale po čase začne zase opouštět, a člověk by měl tu hru, kterou s ním řeč hraje, akceptovat. A jestliže jsem v mládí psal ty proklatě krátké útvary zvané básně, tak loni mně vyšel v nakladatelství Torst čtyřsetstránkový román. Při čemž jsem do padesáti let nenapsal ani povídku. Paul Claudel řekl o životě, že jde o ‚jásot náhod‘. Je asi drzé pokoušet se abstraktními písmenky ten jásos zaznamenat... Ale drzost – ten smutek naruby – mně nikdy nechyběla.“

KNIHY

REDAKCE **JAROSLAV KOVANDA** — GRAFICKÁ ÚPRAVA **RADEK JAHŮDKA** — TISK **D PRINT** — 2011

**KATALOG BYL VYDÁN S PŘÍSPĚNÍM KULTURNÍHO FONDU MAGISTRÁTU MĚSTA ZLÍNA
K ŽIVOTNÍMU JUBILEU AUTORA**